

Já a COVID-19. Studie vědců z Národního ústavu duševního zdraví zkoumala vliv koronavirové pandemie na Čechy

KLECANY, 22. 4. 2020 - Jaké je aktuální duševní zdraví Čechů v době koronavirové pandemie? Jak se obávají nákazy? Setkali se v tomto období s nějakou formou diskriminace? A jak hodnotí účinnost přijatých opatření? Nejen tyto otázky sledovala studie Já a COVID-19, kterou zorganizoval RNDr. Michal Pitoňák, Ph.D. z Národního ústavu duševního zdraví ve spolupráci s vědecky-popularizačním spolkem Queer Geography.

Sběr dat probíhal formou online dotazníku ve dnech 3.-14. dubna 2020 a výsledný výběrový soubor obsahoval 2 454 respondentů. Z toho bylo 1 285 žen (52 %), 1 112 mužů (45 %) a 57 (2 %) osob, které se identifikovaly jako trans muži (24), trans ženy (3) nebo nebinární, genderqueer či genderově fluidní osoby (18). Respondenti v rámci vzorku relativně dobře reprezentovali jednotlivé kraje, nejméně respondentů bylo z kraje Karlovarského (83) a nejvíce pak z krajů Jihomoravského (219), Moravskoslezského (219) a z Prahy (552).

Úzkostné poruchy, deprese, sebevražedné myšlenky i diskriminace

„V naší studii jsme se zaměřovali na zhodnocení stavu duševního zdraví, zejména pak na zjištění přítomnosti depresivních či úzkostných problémů, a to v posledních 2 týdnech s ohledem na aktuální situaci. Z našich výsledků vyplynulo, že 42 % žen a 57 % mužů nemělo žádné duševní potíže a jejich stav tak byl normální. Lehké duševní potíže značily výsledky u 35 % žen a 28 % mužů. Středně závažné a vysoce závažné duševní potíže pak vycházely u 23 % žen a 15 % mužů. Z toho výsledky 14 % žen a 10 % mužů ukazují na přítomnost úzkostných potíží a výsledky 15 % žen a 8 % mužů na přítomnost deprese, oba druhy potíží se často překrývají. Celkem 17 % (tj. 428) respondentů připustilo, že měli v posledním měsíci nějaké sebevražedné myšlenky. Ve vysoce závažném riziku sebevraždou pak bylo téměř dvojnásobek mužů (13 %) oproti ženám (7 %),“ vysvětluje doktor Pitoňák z Národního ústavu duševního zdraví. Vyšší míra sebevražedného uvažování je častější u ne-heterosexuálních lidí.

Z celkového počtu 2454 respondentů se 269 osob (11 %) setkalo v posledních 2 týdnech s nějakou formou diskriminace či jiného druhu nevhodného chování v důsledku nemoci COVID-19. Mezi nejčastější patřila nadměrná ostražitost a udavačství ze strany okolí (19 %), nevraživost vůči určitým skupinám (chalupáři, pendleři, Pražáci – 17 %). Mezi dalšími formami diskriminace byla například nenávisť na sociálních sítích a ve 3 % byly zaznamenány dokonce závažné případy související se snížením běžné dostupnosti zdravotní péče či odmítnutí péče.

Odpor vůči mikrobům vzrostl, zvýšená hygiena však není tak markantní

A jak se Češi obávají nákazy? „U vnímané zranitelnosti vůči infekci jsme naměřili obecnou hodnotu, která obvyklé hodnoty převyšovala pouze mírně, avšak u druhého ukazatele – odporu vůči mikrobům – jsme zaznamenali značně zvýšené hodnoty u mužů i žen. Nijak překvapivě proto můžeme shledat, že strach z infekce a odpor vůči mikroorganismům je v současnosti ve společnosti významně vyšší, než je tomu obvykle,“ popisuje doktor Pitoňák. Nepřekvapí, že 96 % respondentů dodržuje povinné nošení roušek. Zajímavější bylo zjištění, že častější mytí rukou či užívání dezinfekčního prostředku připustilo pouze 73 % resp. 69 % respondentů.

A jak hodnotí respondenti zavedená opatření? „Největší shoda na účinnosti panovala ohledně izolace nakažených v domácí karanténě (66 % hodnotilo toto opatření jako zcela účinné) a zamezení kontaktu s osobami v největším ohrožení onemocněním (58 % hodnotilo toto opatření jako zcela účinné) a sociálního odstupu (52 % hodnotilo toto opatření jako zcela účinné). Jako nejméně účinné formy opatření byly naopak označeny omezení návštěv u lékaře (25 % označilo za zcela účinné) a pouze 19 % označilo za zcela účinné nošení roušek. Z našich

výsledků vyplynulo, že nejvíce osob (65 %) souhlasí s tím, aby nošení roušek bylo povinné pro všechny v místech, kde je to odůvodněné, avšak že by mělo být dobrovolné v jiných místech (např. v parcích či v přírodě, kde nejsme druhým blíže než 2,5 metru),“ uzavírá doktor Pitoňák.

Odkaz na kompletní výsledky studie naleznete zde:

<https://www.queergeography.cz/ja-a-covid-19-vysledky/>